
Van de redactie

Een tijdje geleden zag ik een interview met een geestelijk verzorger bij defensie, met als titel ‘in defensie maar niet van defensie’. Dit is een echo van de Bijbelse en theologische notie dat een christen ‘in de wereld maar niet van de wereld is’. Het is en blijft een intrigerende gedachte. Wat wordt hier onder defensie (wereld) verstaan? Hoe je het draait of keert: je bent van defensie (de wereld), je maakt er onderdeel van uit, je leeft er(van). Het is een gedachte met een lange geschiedenis, een overtuiging die er niet zelden toe geleid heeft dat gelovigen gebukt gingen onder verantwoordelijkheidsgevoel en schuldbesef, of juist met enige arrogantie de (zondige) wereld de rug toekeerden en zich in een eigen niche terugtrokken. Gevoelens van inferioriteit of juist van superioriteit. Een gedistantieerde positie. Wat is de communicatieve betekenis van een dergelijke uitspraak? Zoals we van Watzlawick weten, gaat communicatie niet alleen over inhoud maar vooral ook over betrekking. En Schulz von Thun (onder andere in zijn boek *Hoe bedoelt u?*) differentieert dat betrekkningsniveau nog: elke uitspraak zegt iets over hoe ik mezelf zie en presenteer, over hoe ik de relatie zie of wens, en doet een appèl op de ander.

De film *Florence Foster Jenkins* (2016, met een schitterende hoofdrol van Meryl Streep) laat zien waar het zich terugtrekken in een eigen niche toe kan leiden. De film draait om de droom van de hoofdpersoon om een gevierde zangeres te worden. De stem die in haar hoofd prachtig klonk, was voor anderen niet om aan te horen zo vals. Maar een zekere goodwill van de mensen om haar heen, het hanteren van andere normen dan normaal gebruikelijk, en het leven in een afgeschermd omgeving voorkwamen de confrontatie met de realiteit. Je kunt bewondering hebben voor haar hartstocht en voor de welwillendheid van haar omgeving, maar het geheel heeft iets buitengewoon tragisch. Het waar gebeurde verhaal speelde in 1944, in New York, in een kunstmatig (met veel geld) in stand gehouden wereld, terwijl de Tweede Wereldoorlog woedde en dagelijks talloze slachtoffers maakte.

De bijdrage van Jaap van der Stel in dit nummer impliceert dat de specifieke deskundigheid van geestelijk verzorgers ‘uit de kast’ moet komen, in gesprek moet gaan met, aan moet sluiten bij en moet beantwoorden aan waar het in de zorg om te doen is. Deskundigheid op het gebied van zingeving, van taal en metaforen, en van reflectie is een deskundigheid die in de zorg (en ook op andere terreinen waar geestelijk verzorgers / werkers werkzaam zijn) niet kan en niet mag ontbreken. Deze deskundigheid draagt in het bijzonder bij aan de persoonlijke groei van cliënten (gedetineerden, militairen), en deze persoonlijke groei is juist de kern en motor van herstel. Voorwaarde hierbij is dat geestelijk verzorgers op alle niveaus in hun organisaties het gesprek aangaan, onder het motto: geestelijke verzorging is *in en van* de wereld. In de theologie, de humanistiek en in de geestelijke verzorging heersen geen andere normen (wat betreft efficiëntie, effectiviteit of wetenschappelijkheid bijvoorbeeld) dan op andere domeinen of in andere disciplines.

Sjaak Körver, j.w.g.korver@uvt.nl